31 . Hârșova | Comuna: Oraș Hârșova | Judeţ: Constanța | Punct: Hârşova, Cetate, Port-debarcader | Anul: 2022

Anul: 2022
Cod RAN: 60810.01
Perioade: Evul Mediu, Perioada modernă
Epoci: Evul Mediu, Perioada modernă
Tipuri sit: exploatare/carieră, amenajare/construcţie
Autori: Constantin Nicolae, Constantin-Aurel Mototolea, Tiberiu Potârniche, Irina Sodoleanu
Instituții: Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie Constanţa, Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie Constanţa, Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie Constanţa, Muzeul de Istorie Naţională şi Arheologie Constanţa
Nr. autorizație: 74
Data autorizației: 2022-03-18

Raport de cercetare arheologică de la Hârșova, jud. Constanța [Carsium], Punct: Hârşova, Cetate, Port-debarcader

Raport

Rezultate

Campania 2022 s-a derulat în sectorul portului antic și medieval al cetății de la Hârșova (Foto 1). Acesta s-a amenajat într-un atol de spongieri de origine jurasică erodat spre Dunăre, și chiar ajustat din antichitate după înfățișarea celor două stânci laterale de care s-au prins zidurile (Foto 2, Pl. I -1). În partea inferioară a formațiunii geologice s-au păstrat câteva cioturi de stâncă (Foto 2, Pl I, 1a,1b,1c) de care s-au legat zidurile antice (Foto 1, Pl. I, 2) sau cele medievale (Foto 2, Pl. I 3, 7) de-a lungul timpului.

Două secțiuni arheologice, una pe centrul spațiului dintre cele două stânci monumentale, cealaltă spre răsărit, au permis în anul 2012 identificarea fazelor antice ale construcțiilor portuare dinspre Dunăre[1]. În cadrul cercetării preventive prilejuită de implementarea proiectul de restaurare și valorificare turistică aplicat de Consiliul Județean Constanța pentru sit în anul 2020, s-a identificat un debarcader din piatră care pornea de sub primul zid prins de stânca din vest (Foto 2, Pl I, 4). Preliminar, s-a presupus că întregul sistem se datează în secolul al X-lea. Obiectivul a fost cercetat și în cadrul campaniei următoare din anul 2021[2].

Cercetarea arheologică din 2022 a urmărit stabilirea limitei debarcaderului, spre est. Pentru atingerea obiectivului a fost înlăturată depunerea de la stânca din partea de vest, și s-a desființat martorul dintre suprafața debarcaderului și secțiunea S 1 P realizată în anul 2020. Săpătura s-a extins mai mult spre nord unde se aflau, la suprafață, resturi de emplecton desprinse din zidul superior și un ciot de stâncă naturală. S-a confirmat stratigrafia obținută prin săpăturile anterioare (campaniile 2012, 2020 și 2021). Depunerile antropice contemporane au fost identificate spre capătul de nord al săpăturii, până la nivelul stâncii, la peste 2 metri adâncime. Originea acestora se explică prin intervențiile masive, de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din secolul al XX-lea, asupra resturilor de ziduri de aici care au fost transformate în cariere de piatră destinată construcțiilor moderne din zona portuară a localității.

Săpătura a permis obținerea de date noi cu privire la construcțiile portuare din antichitate și evul mediu. S-a identificat un rest de construcție din faza romano-bizantină (sec. IV-VI) cu același tip de mortar, din nisip, var și cărămidă pisată, întâlnit la zidul cercetat în campania anului 2012 spre est (Foto 2, Pl.I 2b). Cel mai probabil, acest zid a fost ancorat între cele două „bastioane” de stâncă, de la est la vest. Însă la reconstrucția portului din secolul al X-lea, materialul rezultat din demolarea zidului antic a fost refolosit, iar ruina rămasă din acesta a fost suprapusă de noua construcție, după cum se constată din recenta cercetare. Așa se face că zidul antic este vizibil numai în est.

După îndepărtarea depunerilor antropice și aluvionare, s-a surprins, cu destulă greutate, limita de răsărit a debarcaderului. Aceasta se păstrează în condiții precare, fiind demantelată masiv, până la stâncă. În stadiul

actual al cercetării s-a surprins până la cca 16-17 m, cu precizarea că în această parte a zidurilor portului s-a intervenit brutal în epoca modernă și s-au demontat aproape toate construcțiile epocii (zidul portului cât și debarcaderul). La curățarea secțiunii realizate în anul 2020 au fost identificate două suprafețe de mortar, relativ omogene ca formă, diferite însă ca structură și mai ales culoare. Nu ne putem pronunța, deocamdată, asupra originii acestora, deoarece imediat, la câțiva metri spre est, în campania din 2012, au fost identificare resturi de ziduri din fazele mai vechi ale activității portuare.

Materialele descoperite în săpătură provin din perioade și epoci diferite amestecate din pricina intervențiilor moderne. Predomină cele de la mijlocul secolului al XX-lea aflate chiar pe resturile debarcaderului. Prezența lor indică faptul că după demantelarea construcțiilor, „golurile" lăsate sunt umplute cu gunoiul adus aici de locuitorii sau comercianții din cartier (fragmente de vase de porțelan, recipiente din sticlă, resturi de metal etc). Materialele ceramice de factură antică (Foto 3, 4, 6), au ajuns aici tot în aceste împrejurări, din depunerea consistentă care a servit la fundarea zidului medieval din secolele XIII-XIX (Foto 2, Pl, I 6). Descoperirile medievale sunt mult mai reduse numeric (Foto 5). În urma extragerii pietrei din restul zidului antic sau cel din secolul al X-lea, precum și din debarcader, operațiuni mai puțin riscante datorită poziției lor în raport cu zidul din ultima perioadă de activitate portuară, nivelele arheologice au fost perturbate până la inversarea lor. Așa se face că fragmente de amfore antice au fost descoperite în partea superioară a depunerii de pământ, în timp ce o diversitate apreciabilă de obiecte, tipice mijlocului secolului al XX-lea, se află deasupra resturilor debarcaderului sau direct pe stâncă.

Nu s-a delimitat cu exactitate lățimea cheiului, pe direcția N-S (Foto 2, Pl. I 5). Acest obiectiv, la care se adaugă cercetarea stratigrafiei pentru toată activitatea portului cetății, din antichitate până în epoca modernă, în acest sector, rămâne pentru viitoarele campanii arheologice.

Note

- Constantin NICOLAE, Carsium. Date noi despre planimetria fortificației (sec. IV-VI p. Chr.), Pontica 53 2019, p. 135-136 (Portul antic).
- Constantin NICOLAE, Aurel MOTOTOLEA, Irina SODOLEANU, Tiberiu POTÂRNICHE, Cronica Cercetărilor Arheologice 2022, Campania 2021, 29 Hârșova [Carsium], Cetate, Port-Debarcader, p. 155-159.

Informații suplimentare online

Raportul 6887 din cronica.cimec.ro
Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro